

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2022-43-39>
УДК 342.92 (477)

С. А. Федчишин, д. ю. н., головний науковий співробітник НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України доцент кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID ID: 0000-0003-3096-3214

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ: КОНТЕКСТ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню окремих проблем кадрового забезпечення органів державної влади на деокупованих територіях України. Зокрема, пропонується сформувати Кадровий резерв для проходження державної служби на деокупованих територіях України. Наголошується, що такий Кадровий резерв може сприяти швидкому укомплектуванню державними службовцями та відновленню діяльності органів державної влади України на деокупованих територіях. Висловлюються ідеї стосовно формування та функціонування Кадрового резерву для проходження державної служби на деокупованих територіях України, зокрема щодо його мети, особливостей адміністрування, джерел формування, процедури включення громадян та ін.*

***Ключові слова:** кадровий резерв, державна служба, деокуповані території.*

Постановка проблеми. В умовах відбиття повномасштабного військового вторгнення в Україну та поступового відновлення територіальної цілісності України окремим напрямком державної політики має стати ефективне кадрове забезпечення органів державної влади на деокупованих територіях України. У зв'язку з цим важливим є завчасне вироблення та нормативно-правове врегулювання механізму, який би дозволив оперативно укомплектувати професійними кадрами, зокрема державними службовцями, органи державної влади на звільнених територіях України. Від такого механізму безпосередньо залежить швидкість відновлення функціонування органів державної влади України на деокупованих територіях, а слідом подолання наслідків воєнних дій, повноцінна реінтеграція раніше окупованих територій в єдиний конституційний простір України, забезпечення прав і свобод громадян, які на них проживають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційно-правові засади кадрового забезпечення органів державної влади аналізувались у працях багатьох вчених-адміністративістів (В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, Л. Р. Білої-Тіунової, С. Д. Дубенко, Т. Є. Кагановської, С. В. Ківалова, А. В. Кірмача, Т. О. Коломоець, Н. П. Матюхіної, Н. Р. Нижник, Г. В. Фоміч, Н. В. Янюк та ін.). Науковцями досліджувались особливості реалізації права на державну службу, вимоги до претендентів на зайняття посад державної служби, способи їх заміщення, процедури вступу на державну службу та ін. У свою чергу, в умовах дії правового режиму воєнного стану, відбиття збройної агресії проти України та відновлення її територіальної цілісності постає низка актуальних проблем у сфері державної служби, котрі потребують наукового аналізу та вирішення з метою вдосконалення державної політики в конфліктний та постконфліктний періоди. Безпосередньо це стосується проблем кадрового забезпечення органів державної влади України, діяльність яких буде відновлена на звільнених територіях.

Наведені обставини і зумовлюють **мету цієї статті**, котра полягає у визначенні механізму, який би дозволив ефективно укомплектувати державними службовцями органи державної

влади на деокупованих територіях України, внесенні пропозицій стосовно його організації та функціонування.

Виклад основного матеріалу. Тимчасово окупована територія України є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. [2]). Після повномасштабного військового вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року межі тимчасово окупованих сухопутних територій збільшились. До 24 лютого 2022 року тимчасово окуповані території України поряд з іншим включали сухопутну територію Автономної Республіки Крим (далі – АРК) та міста Севастополь (адміністративна межа збігалась із суходільним адміністративним кордоном між АРК та Херсонською областю), а також окремі райони Донецької та Луганської областей (Указ Президента України «Про межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях» від 07.02.2019 р. [3]). Після 24 лютого 2022 року до тимчасово окупованих територій додалися також окремі райони Харківської, Херсонської та деяких інших областей. З огляду на триваючі бойові дії та поступове відбиття збройної агресії межі таких територій не є стабільними. За чинного регулювання адміністративна межа між тимчасово окупованою територією та іншою територією України визначається Урядом України [2].

Поділ тимчасово окупованих територій України на категорії залежно від тривалості їх окупації (тимчасово окуповані до або після 24 лютого 2022 року) варто враховувати при виробленні підходів щодо кадрового забезпечення органів державної влади України. На територіях, тимчасово окупованих після 24 лютого 2022 року, за умови їх нетривалої окупації та подальшого звільнення можливим є швидке повноцінне відновлення діяльності органів державної влади в межах їх адміністративних будівель. У цьому сенсі може бути задіяний напрацьований інструментарій, передбачений законодавством України про державну службу та про працю: а) зміна дистанційної роботи державних служ-

бовців на службу в межах адміністративної будівлі органу; б) припинення простою; в) вихід із відпустки без збереження заробітної плати та ін. Із початком повномасштабного вторгнення відбувався пошук оптимальних новацій та адаптація наявних інструментів до умов воєнного стану, у тому числі завдяки вдосконаленню законодавства у відповідній сфері та офіційним роз'ясненням щодо його застосування (Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р., постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану» від 12.04.2022 р., роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби (далі – НАДС) «Щодо особливостей проходження служби державними службовцями, які виїхали за кордон після введення воєнного стану в Україні» від 22.03.2022 р. та ін.).

У свою чергу, на територіях, тимчасово окупованих до 24 лютого 2022 року (АРК, окремі райони Донецької та Луганської областей), тривалий період функціонували незаконні окупаційні адміністрації та не діяли органи державної влади України. У зв'язку з цим швидке укомплектування державними службовцями та відновлення діяльності органів державної влади України на відповідних територіях після їх деокупації вимагає завчасного вироблення та утворення окремого механізму кадрового забезпечення, його нормативно-правового врегулювання. Таким механізмом може стати Кадровий резерв для проходження державної служби на деокупованих територіях України. У цьому сенсі актуальними видаються висновки тих вчених, котрі пов'язували доцільність утворення та функціонування кадрових резервів на публічній службі у тому числі необхідністю підготовки кадрів до виконання завдань та функцій із урахуванням специфічних потреб окремих регіонів (територій) держави [9, с. 19].

При розробці підходів щодо організації Кадрового резерву для проходження державної служби на деокупованих територіях України варто взяти до уваги існуючі напрацювання, які мали місце в ході розробки та обговорення проектів законів України «Про засади державної політики перехідного періоду» (реєстр.

№ 5844 від 09.08.2021 р. [5]), «Про засади реінтеграції тимчасово непідконтрольних територій України» (реєстр. № 5844–1 від 31.08.2021 р. [6]) та ін. Окремі статті законопроектів пропонувалось приділити формуванню відповідних резервів – «Кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях» (ст. 29 законопроекту № 5844), «Кадрового резерву державних службовців для роботи на непідконтрольних територіях» та «Кадрового резерву поліцейських для роботи на непідконтрольних територіях» (ст. ст. 57, 58 законопроекту № 5844–1) тощо. Доцільно зважати й на Висновок Венеційської комісії щодо проекту Закону України «Про засади державної політики перехідного періоду» від 15–16.10.2021 р. [8].

Враховуючи існуючі напрацювання, можна запропонувати такі ідеї стосовно організації та функціонування Кадрового резерву для проходження державної служби на деокупованих територіях України (далі – Кадрового резерву):

– *адміністрування Кадрового резерву*. Відповідальним за забезпечення формування та функціонування Кадрового резерву має бути Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території АРК і міста Севастополя, а також прилеглих до них територій [4]. При цьому, завдання із адміністрування Кадровим резервом це міністерство має здійснювати у тісній взаємодії із НАДС та іншими центральними органами виконавчої влади, Офісом Генерального прокурора, Державною судовою адміністрацією України та іншими органами влади;

– *мета Кадрового резерву*. Кадровий резерв має спрямовуватись на забезпечення заміщення посад державної служби категорій «Б» та «В», перелік яких визначається з урахуванням ст. 6 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. і постанови Кабінету Міністрів України «Питання оплати праці працівників державних органів» від 18.01.2017 р. та утворення яких передбачатиметься в органах державної влади України на деокупованих територіях. Йдеться про посади державної служ-

би в апараті Ради міністрів АРК, місцевих державних адміністраціях, територіальних органах міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, апараті судів, органах та установах системи правосуддя, органах прокуратури, а також інших органах на деокупованих територіях України, у яких передбачається утворення посад державної служби.

Що стосується кількісних показників та конкретного переліку відповідних посад державної служби в цілях Кадрового резерву, то останні мають визначатися Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за поданням Офісу Генерального прокурора (відносно посад в органах прокуратури), Державної судової адміністрації України (відносно посад в апараті судів), а також інших уповноважених органів з урахуванням прогнозованого штатного розпису відновлених органів влади на деокупованих територіях;

– *джерела формування Кадрового резерву.* Мотивованими особами у контексті включення до Кадрового резерву та подальшого заняття посад на деокупованих територіях, насамперед, можуть стати внутрішньо переміщені особи – громадяни України, які свого часу змушені були залишити або покинути своє місце проживання на тимчасово окупованих територіях та бажають до нього повернутись. Внутрішньо переміщені особи мають розглядатись як пріоритетна цільова група у формуванні Кадрового резерву. Ця обставина має бути врахована при розповсюдженні інформації щодо початку комплектування резерву. При цьому, джерелами формування Кадрового резерву можуть стати не лише діючі державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, які бажають перевестись на державну службу, а також інші громадяни України, які раніше займали посади державної служби або ж взагалі не мають досвіду державної служби, але виявляють бажання проходити службу на деокупованих територіях;

– *процедури включення до Кадрового резерву.* Процедури включення до Кадрового резерву діючих державних службовців та інших громадян України мають бути відмінними. Діючі державні службовці вже проходили передбачений законодавством конкурсний відбір та володіють відповідним рівнем професійної

компетентності. У зв'язку з цим до Кадрового резерву слід включати бажаючих державних службовців на підставі заяви без конкурсного відбору. Враховуючи споріднений характер державної та муніципальної служби, це може стосуватись і посадових осіб місцевого самоврядування, які бажають перейти на державну службу. Такий підхід можна застосувати і відносно громадян України, котрі протягом останніх шести місяців були звільнені із державної служби з окремих підстав, передбачених Законом України «Про державну службу» (зокрема, у зв'язку із закінченням строку призначення на посаду державної служби (ст. 85); за ініціативою державного службовця або за угодою сторін (ст. 86); у разі незгоди державного службовця на проходження державної служби у зв'язку із зміною її істотних умов (ст. 43); за ініціативою суб'єкта призначення, а саме – у разі скорочення чисельності або штату державних службовців, скорочення посади державної служби внаслідок зміни структури або штатного розпису державного органу без скорочення чисельності або штату державних службовців, реорганізації (п. 1 ч. 1 ст. 87) або ліквідації державного органу (п. 1⁻¹ ч. 1 ст. 87) [1].

У свою чергу, інші громадяни України з метою включення до Кадрового резерву мають проходити відбір. Процедура відбору таких громадян загалом може бути наближена, узгоджуватись із тією, яка передбачена для конкурсу на зайняття посад державної служби. Однак, враховуючи складні обставини, зумовлені військовою агресією проти України, доцільно вести мову про спрощення конкурсної процедури, у тому числі стосовно документів, які мають подаватись претендентами на включення до Кадрового резерву та зайняття посад. Зокрема, допустимим може бути неподання претендентами документу, що підтверджує вільне володіння державною мовою, та декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (перед призначенням на посаду), – за умови зобов'язання подання таких документів протягом встановленого строку після припинення або скасування воєнного стану. Що стосується суб'єкту, який здійснюватиме відбір, то таким має бути спеціально створена конкурсна комісія або комісії (приміром, окрема конкурсна комісія, утворена Державною

судовою адміністрацією України, – для посад в апараті судів, та конкурсна комісія, утворена НАДС, – для посад в інших органах влади);

– *«безпекова» перевірка та формування Кадрового резерву.*

В умовах деокупації територій важливо забезпечити недопущення до зайняття посад державної служби осіб, які своїми рішеннями або діями здійснювали заходи, спрямовані на підірив основ національної безпеки і оборони України, проводили колабораційну діяльність. Це можливо зробити шляхом законодавчого встановлення та проведення окремої перевірки (умовна назва – «безпекова» перевірка). Виявлення у ході «безпекової» перевірки відповідних фактів має передбачати наслідком відмову особі у зайнятті посади державної служби та відкриття відносно неї кримінального провадження за наявності ознак складу злочину (зокрема, за ст. 111⁻¹ «Колабораційна діяльність» Кримінального кодексу України). При цьому, постає низка важливих питань, які потребують окремого аналізу: визначення порядку здійснення «безпекової» перевірки; виокремлення суб'єкту (або суб'єктів), який має проводити таку перевірку; гарантування дотримання прав громадян, відносно яких буде проводитись «безпекова» перевірка, та ін. Окремим питанням є з'ясування доцільності проведення «безпекової» перевірки ще перед зарахуванням особи до Кадрового резерву чи вже безпосередньо перед її призначенням на посаду державної служби.

Принагідно слід зазначити, що ще задовго до повномасштабного вторгнення в Україну та встановлення складу злочину, передбаченого ст. 111⁻¹ Кримінального кодексу України, мали місце законодавчі ініціативи стосовно запровадження «перевірки щодо колабораціонізму» (проект Закону України «Про захист української державності від проявів колабораціонізму» від 20.12.2017 р., реєстр. № 7425). На думку розробників законопроекту, «перевірка щодо колабораціонізму» мала бути запроваджена з метою недопущення осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на нанесення шкоди суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України,

до зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування, обмеження інших прав цих осіб, а також оприлюднення інформації щодо діяльності таких осіб. «Перевірку щодо колабораціонізму» у визначених випадках пропонувалось проводити обов'язково, у тому числі перед призначенням громадянина на посаду державної служби [7];

– *забезпечення професіоналізму осіб, які включені до Кадрового резерву.* Належний рівень професійної компетентності осіб, які перебуватимуть у Кадровому резерві, може забезпечуватись: по-перше, конкурсним відбором громадян України для включення до Кадрового резерву; по-друге, професійним навчанням всіх осіб, включених до нього. У зв'язку з цим важливими є робота та впровадження спеціальних навчальних програм, завдяки яким здійснювалася б профільна підготовка до служби у постконфліктному середовищі на деокупованих територіях (у тому числі, у складних безпекових умовах).

Слід зауважити, що на цьому шляху вже робилися кроки, у тому числі у взаємодії із зарубіжними партнерами. Зокрема, 20.11.2021 р. між Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та Представництвом Фонду Ганнса Зайделя у м. Києві було укладено Меморандум про співробітництво в рамках проекту «Налагодження діалогу та посилення спроможності кадрів щодо врядування в умовах конфліктного та постконфліктного врегулювання». За підтримки Представництва цього Фонду планувалось реалізувати спільний проект Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та Києво-Могилянської школи врядування імені Андрія Мелешевича Національного університету «Києво-Могилянська академія» стосовно впровадження програми підвищення кваліфікації «Врядування в умовах конфліктного та постконфліктного врегулювання» [Див.: 10];

– *додаткові стимули та гарантії для громадян, які проходять службу на деокупованих територіях.* Варто виробити таку модель Кадрового резерву, яка б з однієї сторони забезпечила передбачене Конституцією України рівне право доступу до державної служби, а з іншої – гарантувала й ефективність резерву. Вважаємо, що базовою умовою «життєздатності» та успішної

реалізації Кадрового резерву є вироблення належних фінансово-економічних та інших стимулів і гарантій для громадян України, які проходять державну службу на деокупованих територіях. Видається, що має йти про комплекс ефективних та дієвих стимулів, які здатні істотно зацікавити громадян України (наприклад, надання державою житла, встановлення надбавки до заробітної плати за службу на деокупованих територіях, гарантування додаткової оплачуваної відпустки тощо).

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що Кадровий резерв для проходження державної служби на деокупованих територіях за умови його завчасного утворення та формування може стати механізмом, що сприятиме швидкому відновленню діяльності органів державної влади України на звільнених територіях. Реалізація завдань щодо утворення та функціонування Кадрового резерву поряд з іншим потребує внесення змін до Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р., а також забезпечення відповідної підзаконної нормативно-правової деталізації. Водночас, уявляється, що такий Кадровий резерв може стати окремою складовою більш комплексного утворення – Кадрового резерву осіб для роботи на деокупованих територіях України, котрий має охоплювати низку складових з огляду на кадровий склад органів публічної влади, відновлення діяльності яких передбачається після деокупації територій України.

Список використаних джерел

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII, зі змін. та доп. Офіц. вісн. України. 2016. № 3. Ст. 149.
2. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII, зі змін. та доп. Офіц. вісн. України. 2014. № 36. Ст. 957.
3. Про межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях: Указ Президента України від 07.02.2019 р. № 32/2019. Офіц. вісн. України. 2019. № 15. Ст. 526.
4. Деякі питання Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій: постанова Кабінету Міністрів України від

- 08.06.2016 р., № 376, зі змін. та доп. Офіц. вісн. України. 2016. № 51. Ст. 1802.
5. Про засади державної політики перехідного періоду: проект Закону України, реєстр. № 5844 від 09.08.2021 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72625.
 6. Про засади реінтеграції тимчасово невідконтрольованих територій України: проект Закону України, реєстр. № 5844—1 від 31.08.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72663.
 7. Про захист української державності від проявів колабораціонізму: проект Закону України, реєстр. № 7425, від 20.12.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63192.
 8. Висновок Венеційської комісії щодо проекту Закону України «Про засади державної політики перехідного періоду» від 15–16.10.2021 р., № 1046/2021, CDL-AD(2021)038 URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)038-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)038-e).
 9. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. 12.00.01. Харків, НЮАУ ім. Ярослава Мудрого. 2006. 40 с.
 10. До формування кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях долучиться Фонд Ганнса Зайделя. АРМІЯ.INFORM. 20.11.2021 р. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/11/20/doformuvannya-kadrovogo-rezervu-dlya-roboty-na-deokupovanyh-terytoriyah-doluchytysya-fond-gannsa-zajdelya/>.

References

1. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 r. № 889-VIII. *Ofits. visn. Ukrainy*. 2016. № 3. art. 149.
2. Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovaniy terytorii Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 15.04.2014 r. № 1207-VII. *Ofits. visn. Ukrainy*. 2014. № 36. art. 957.
3. Pro mezhi ta perelik raioniv, mist, selyshch i sil, chastyn yikh terytorii, tymchasovo okupovanykh u Donetskii ta Luhanskii oblastiakh: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 07.02.2019 r. № 32/2019. *Ofits. visn. Ukrainy*. 2019. № 15. art. 526.
4. Deiaki pytannia Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08.06.2016 r., № 376. *Ofits. visn. Ukrainy*. 2016. № 51. art. 1802.
5. Pro zasady derzhavnoi polityky perekhidnoho periodu: proekt Zakonu Ukrainy, reiestr. № 5844 vid 09.08.2021 r. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72625.
6. Pro zasady reintehratsii tymchasovo nepidkontrolnykh terytorii Ukrainy: proekt Zakonu Ukrainy, reiestr. № 5844—1 vid 31.08.2021 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72663.

7. Pro zakhyst ukraïnskoi derzhavnosti vid proiaviv kolaboratsionizmu: proekt Zakonu Ukrainy, reiestr. № 7425, vid 20.12.2017 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63192.
8. Vysnovok Venetsiiskoi komisii shchodo proektu Zakonu Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi polityky perekhidnogo periodu» vid 15–16.10.2021 r., № 1046/2021, CDL-AD(2021)038 URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)038-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)038-e).
9. Bytiak Yu. P. (2006). Derzhavna sluzhba v Ukraini: problemy stanovlennia, rozvytku ta funktsionuvannia: Candidates thesis : 12.00.01. Kharkiv, NUAU im. Yaroslava Mudroho.
10. Do formuvannia kadrovoho rezervu dlia roboty na deokupovanykh terytoriiakh doluchytisia Fond Hannsa Zaidelia. ARMIIA.INFORM. 20.11.2021 r. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/11/20/do-formuvannya-kadrovogo-rezervu-dlya-roboty-na-deokupovanyh-terytoriyah-doluchytisia-fond-gannsa-zajdelya/>

S. A. Fedchyshyn

Some problems of staffing public authorities

in the deoccupied territories of Ukraine: the context of civil service

***Summary.** The article is devoted to the research of problems of staffing of public authorities in the deoccupied territories of Ukraine. It is emphasized that in the context of the full-scale military invasion into Ukraine and the gradual restoration of Ukraine's territorial integrity, a separate sphere of public policy should be effective staffing of public authorities in the deoccupied territories of Ukraine. It is outlined that it is important to develop and regulate in advance a mechanism that would allow civil servants in short terms to take offices in the deoccupied territories of Ukraine. In this regard, it is proposed to form a Personnel Reserve for civil servants for the deoccupied territories of Ukraine. Ideas regarding the formation and functioning of such a Personnel Reserve, in particular regarding its purpose, peculiarities of administration, sources of formation, procedures for recruitment of citizens, are expressed. According to the author, the Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine should be responsible for ensuring the formation and functioning of the Resources Reserve. This Ministry is the main body in the system of central executive bodies, which ensures the formation and implementation of state policy on the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions and the temporarily occupied territory of the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol. The personnel reserve should be aimed at ensuring the replacement of civil service positions of categories «B» and «C» in public authorities after the resumption of*

their activities in the deoccupied territories. Internally displaced persons are considered a priority target group in the formation of the Personnel Reserve for civil servants for the deoccupied territories of Ukraine. At the same time, the sources of formation of the Personnel Reserve may be: first, current civil servants and local government officials who wish to transfer to the civil service; secondly, citizens of Ukraine who previously held civil service positions; thirdly, citizens of Ukraine who have no experience of civil service, but express a desire to serve in the deoccupied territories of Ukraine. It is offered to include interested civil servants and local government officials in the Personnel Reserve on the basis of an application without competitive selection. In turn, other citizens of Ukraine must be selected in order to be included in the Personnel Reserve. Attention is drawn to the expediency of establishing and conducting a «security» check against persons who will hold public service positions in public authorities in the deoccupied territories. It is emphasized that the formation and functioning of the Personnel Reserve for civil servants for the deoccupied territories of Ukraine directly affects the speed of restoration of public authorities in the deoccupied territories and full reintegration of deoccupied territories into a single constitutional space of Ukraine.

Key words: *personnel reserve, civil service, deoccupied territories.*